

Kastamonu Üniversitesi

**II. ULUSLARARASI
ŞEYH ŞA'BÂN-I VELÎ SEMPOZYUMU
-KASTAMONU'NUN MANEVÎ MİMARLARI-**

4-6 Mayıs 2014

KIRKÇEŞME NAKŞÎ-HÂLİDÎ DERGÂHI: DERGÂH KÜTÜPHANESİ VE ESERLERİ

Dr. Necdet Yılmaz

(Mahmud Es'ad Coşan Araştırma ve Eğitim Merkezi Başkanı)

Sayın Başkan, değerli dinleyenler, hanımefendiler, beyefendiler.

Anadolu şehirleri içerisinde Kastamonu'muzun ilim ve irfan yönünden özgün ve özge bir yeri vardır. Bu şehrimiz medreseleri ve yetiştirdiği ilim adamlarıyla olduğu gibi dergâhları ve meşâyihî ile de sadece Kastamonu'yu değil başta İstanbul olmak üzere Anadolu'yu, Balkanlar'ı, Kuzey Afrika'yı, hasılı Osmanlı coğrafyasının her tarafını beslemiştir. Osmanlı'nın bütününde gördüğümüz, medreselilerin dergâhlardan beslenmesi, meşâyihînin de önemli oranda medreseli olması gerçeği Kastamonu için de geçerlidir.

İlim ve irfan şehrimiz Kastamonu'da pek çok tarikat temsil edilmiştir. Nakşîliğin Hâlidîyeye kolu ise Şeyh Ahmed-i Siyâhî olarak şöhret bulmuş olan Şeyh Hacı Ahmed Ziyaeddin Efendi tarafından bu şehrin irfan hayatına dahil edilmiştir.

Bazı kayıtlarda Hâlid-i Bağdâdî'nin son halifesi olduğu bildirilen bu büyük ârif hakkında bugüne kadar etraflı bir çalışma yapılmamış olması ilim ve irfan dünyamız açısından eksikliklerdir. Bu sempozyum vesilesiyle gündeme taşınmış olması sevindiricidir. Hayatı, yetiştirdiği şahsiyetler ve tesirleri açısından bu sempozyumdaki tebliğlerin bir başlangıç oluşturacağını ve zikri geçen şahısla alakalı çalışmaların artacağını ümit ve temenni ediyorum.

Şeyh Ahmed-i Siyâhî'nin Hayatı

Ahmed-i Siyâhî olarak bilinen ve vakfiye kayıtlarında adını Ahmed Ziyaeddin olarak veren Ahmed Efendi hakkında derli toplu bilgiyi, dergâhın bağlılarından ve küçüklüğünde de olsa Ahmed Efendi'yi tanımış olan Mekteb-i Hukûk-u Şâhâne mezunlarından M. Zühdi, *Tahassür* adlı eserinde vermektedir.⁶⁹⁷ Abdülmecid el-Hânî *el-Hadâikü'l-verdiyye* adlı eserinde Hâlid-i Bağdâdî'nin halifelelerini sayarken kendisinden "ulemânın en Salihlerinden, sulehânın en bilginlerinden, mürşid-i kâmil eş-Şeyh Ahmed el-Kastamonî" diye bahseder.⁶⁹⁸

Ahmed-i Siyâhî Efendi, 1291 hicrî (1874 milâdî) tarihinde vefat ettiğine ve 95 sene hayat sürdüğüne göre 1196 hicrî (1781-82 milâdî) tarihinde

⁶⁹⁷ M. Zühdi, *Tahassür*, İstanbul 1308.

⁶⁹⁸ Abdülmecid el-Hânî, *el-Hadâikü'l-verdiyye fî hakâiki ecillâi'n-Nakşebendiyye*, Dimeşk 1306/1886, s. 259; Abdülmecid el-Hânî, *el-Kevâkibü'd-dürriyye ale'l-hadâiki'l-verdiyye fî ecillâi's-sâdeti'n-Nakşibendiyye* (thk. Muhammed Hâlid Harse, Dârü'l-Beyrûtî, Dimaşk 1997/1417, s. 724.

Kastamonu'nun Kırkçeşme mahallesinde Sa'diyye tarikatı mensuplarından Haddâd Ahmed Baba adlı bir şahsın oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Kastamonu ulemâsından ve özellikle aynı zamanda Nakşî meşâyihinden olan Nu'mâniyye medresesi bânî ve müderrisi Numan Efendi'den İslâmî ilimleri tahsil etmiş, Üveysî büyüklerinden Buhârî Abdülaziz Efendi'den de istifade etmiştir. Bilâhare Amasya'ya giderek Hoca Payas'dan mantık, Hoca Mehmed-i Canikî'den tefsir ilimlerini okumuş ve Nakşî meşâyihinden Şeyh Hicâbî Efendi'den de "ulûm-ı âliye ve 'âliye"yi tekmil ederek icazet almıştır. Bundan sonra Çorum'a giderek Yusuf Bahri Efendi'den hadis ilimleri tahsilinde bulunmuş, "hadis hafızı" unvanını alacak kadar hadis ezberlemiştir. Bu arada Çorum'da Namazgâh medresesi müderrisi Hoca Osman Efendi'den tefsir, meânî ve kelâm ilimlerini okumuş ve ardından memleketi Kastamonu'ya dönmüştür. Bu sıralarda birkaç defa Çerkeş'e giderek Halvetî-Şâbânî meşâyihinden Pîr Mustafa Efendi'nin sohbetlerinde bulunmuştur. Kendisine intisab etmek istediğinde "Senin feyzine bâis olan zâtın ismi Hâlid olacak, onu ara!.." cevabını almıştır.

Hac için yola çıkmış, Şam'a geldiğinde Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî ile görüşmüş, kendisine intisab ederek sohbetlerine katılmıştır. Hicaz'a beraberce gidip hac vazifesini edâ ettikten sonra Hâlid-i Bağdâdî hazretlerinden 1242 hicrî (1826-27 milâdî) senesinde 46 yaşlarında iken hilâfetnâme alarak memleketine dönmüştür. Siyah destar sarındığı için Mevlânâ Hâlid hazretleri kendisine "Siyâhî" lakabını vermiştir.

Kastamonu'ya döndükten iki sene sonra Merdoğlu adlı bir şahsın evini bağışlamasından dolayı "Merdoğlu Medresesi", kendi adına izafeten "Hacı Ahmed Efendi Medresesi" adını alan bir medrese tesis etmiş ve burada tedrise başlamıştır. Ekmekçi başı İbrahim Ağa başta olmak üzere pek çok hayır ehlinin katkılarıyla medrese içerisinde bir kütüphane teşkil etmiştir.

Her gün ikindi namazından sonra medresesinin kütüphanesinde ve geceleri de sonradan dergâh olarak inşa edeceği yapının hemen yanında bulunan küçük oğlu Sâdeddin Efendi'nin evinde hafî ve cehrî zikirlerle hatm-i hâcegân yaptırmıştır.

1257 hicrî (1841-42 milâdî) tarihinde Sami Bekir Paşa'nın destekleriyle imametini kendi uhdesinde olan vaktiyle Ahmed Dede Sultan'ın inşa ettiği Kırkçeşme camii genişletmiş ve kapısı üzerine iki oda ilave ederek burasını dergâh olarak kullanmıştır. 1264 hicrî (1847-48 milâdî) tarihinde Safvetî Paşa'nın yardımıyla sonradan dergâh olarak inşa edeceği yeri alarak ailesiyle birlikte buraya taşınmıştır.

Başta yukarıda adı geçen iki paşa olmak üzere, dönemin önde gelen ulemâsı ve Kastamonu ahalisinin pek çoğu kendisine intisab ederek tekmil-i kemal etmiştir.

1277 hicrî (1860-61 milâdî) tarihinde Maliye Nâzırı olan Safvetî Paşa'nın arzı ve Sultan Abdülmecid Han'ın iradesiyle Ahmed Dede Sultan camii karşısına dergâh yapılmıştır. Bu sıralarda Eyalet Mutasarrıfı olan Ramiz

II. Uluslararası Şeyh Şa'bân-ı Velî Sempozyumu

Paşa'nın dergâhın yapımına büyük katkısı olmuş, gelip gidenlerin yemek masrafları onun tarafından karşılanmıştır.

Ahmed-i Siyâhî Efendi 1 Cemâziyelâhir 1291 (16 Temmuz 1874) tarihinde vefat etmiş, dergâhın önünde daha önce hazırlanan türbeye defnedilmiştir.

Aziz Efendi, Seyyid Hicâbî Efendi ve Sâdeddin Efendi adında üç oğlu olmuş bunlardan Hicâbî Efendi kendisinden sonra yerine postnişin olmuştur. Diğer halifeleri şunlardır:

Oğlu Abdülaziz Efendi, Şani Efendi, Hafız Ali Lütî Efendi, Hacı Muhammed Hulusi Efendi, Hacı Mustafa Efendi, Ahmed Efendi, Hasan Hafız Efendi ve Ma'rufîzâde Hafız Ömer Efendi.

Hâlidîyye usul ve âdâbına dair bir risâle kaleme almıştır.

Dergâh Vakfiyesi ve Vakfedilenler

Dergâhın inşasını müteakip Ahmed-i Siyâhî Efendi bir vakfiye tanzim ettirerek bunu tescil ettirmiştir. 28 Muharrem 1277 (4 Ağustos 1276/16 Ağustos 1860) tarihini taşıyan bu vakfiye metni Kastamonu Şer'iyye Sicili, 121, 13-16. sayfasında,⁶⁹⁹ Vakıflar Genel Müdürlüğü 583 nolu defterin 59. Sayfa, 47. sırasında yer almaktadır. Bir nüshasının da Mustafa Gezici'de olduğu belirtilmektedir.⁷⁰⁰

İçerisinde 1.000 guruş paranın da bulunduğu vakfedilenler şunlardır:

Oda: Haricen 7, dahilen 9 + sofa + Matbah + Ahır

Kalan arsa

Akar su (çeşme)

4 tane yünlü yanlık

6 tane kıtık yanlık

6 tane yün döşek

6 tane yün döşek şiltesi

60 tane kıtık yan yastığı

12 tane yün yüz yastığı

12 tane yorgan

6 tane yanlık kilimi

3 tane meydan kilimi

2 tane çalar divanhâne saati (birisi beyaz diğeri sarı göğsülü)

2 tane büyük ve orta çamaşır kazanı

2 tane orta bakır sini

5 tane kapaklı bakır tencere

2 tane büyük kapaklı bakır çorba tenceresi

2 tane büyük bakır çorba tası

2 tane büyük ve 5 tane orta kapaklı bakır lengeri

⁶⁹⁹ *Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri* adlı eserinde İsmail E. Erünsal Hocamız, vakfiyede vakfeden adının Ahmed Ziyaeddin geçmesi hasebiyle bu zâtın Ahmed Ziyaeddin-i Gümüşhânevî olduğunu kaydetmiştir ki bu doğru değildir (Ankara 2008, s. 312).

⁷⁰⁰ Bu nüshanın bir fotokopisini lütfeden Doç. Dr. Mehmed Serhat Yılmaz'a müteşekkirim.

- 2 tane büyük ve orta bakır mangal
- 2 tane küçük bakır el leğeni
- 4 tane bakır ibrik
- 1 tane büyük bakır abdest leğeni
- 3 tane abdesthane bakır musluk
- 10 tane büyük ve küçük dökme şamdan

Vakfedilen Kitaplar

Erbabı okumak istediklerinde dışarıya çıkarmadan mahallinde istifade etmek üzere, kitaplar vakfedilmiş, hayırseverler tarafından zamanla yapılan bağışlarla kütüphane genişletilmiştir. Vakfiyede kütüphaneye bir isim verilmemekle birlikte sonraki kaynaklarda bu kütüphanenin isminin Hâlidî Kütüphanesi olarak isimlendirildiğini görüyoruz.⁷⁰¹ İlk vakfiyede yer alan kitap listesi şu şekildedir:

⁷⁰¹ Yapının özellikleri ve geçirdiği safahar için bk. Hacer Sibel Ünalın, *Anadolu'daki Türk Kütüphaneleri*, İstanbul 2012, s. 383-391.

II. Uluslararası Şeyh Şa'bân-ı Velî Sempozyumu

Mushaf-ı şerîf	1
Tekmîl-i tefsîr-i Kadı Beyzâvî	1
Sülûs Tefsîr-i Kadı Beyzâvî	1
Sûre-i Enfâle kadar Tefsîr-i Ebussud	1
Tefsîr-i Neşis li'l-Fatihati's-şerîfe	1
Yâsîn-i Şerîfden ilâ âhire Tefsîr-i Tıbyân	1
Cezerî Şerhleri	1
Sûre-i Yusuf Tefsîri Sürûfî	1
Teysir şerhi	1
Sûre-i Burûçdan ilâ âhire tefsîr-i Hanefî	1
Füyûz	1
Şifâ-i Şerîf	1
Mesâbîh-i Şerîf	1
Meşârik-ı Şerîf	
Münâvî-i Şerîf	1
Şemâil-i Şerîf	1
Meşkût ale'l-Kâfî	1
Hadîs-i Erba'în Şerhi, İsmail Hakkı	1
Hadîs-i Erba'în Şerhi, Kemâl Paşa	1
Hadîs-i Erba'în en-Neveviyye	1
Usûl-i Hadîsden ibn-i Hacer	1
Name-i Resûl aleyhisselâm	1
Silsile-i Resûl aleyhisselâm	1
Tâife-i Yahûd Suallerine Cevâb-ı Resûl aleyhisselâm	1
Mevlûdü'n-nebî aleyhisselâm	1
Diğer mevlûdü'n-Nebî aleyhisselam Li-Beyzâde	1
Keyfiyet-i Salât-ı şerîf	1
Delâil-i Şerîf ve Hizbü'l-a'zam	1
Delâil-i şerîf şerhi Metâli'u's-semerât li'l-Fâsî	1
Hizbü'l-a'zam şerhi Feyzu'l-Arham	1
Kasîde-i Bürde ve Medhiye-i Kuds-i Şerîf	1
Kasîde- i Bürde Şerhi Şeyhzâde ve Ma'ribî Ezherî ve ma'amâfih	1
Tarîk-i Muhammediyye	1
Tarîkat-ı Muhammediyye Şerhi, Şerh-i cedîd	1
Tarîkat-ı Muhammediyye Şerhi Delîl-i Tarîkat-ı Muhammediyye	1
Kudûrî Şerhi Râzî	1
Şerh-i Sudûr li'l-İmâm es-Suyûtî	1
Şir'atü'l-İslâm şerhi Seyyid Alizâde	1
Sir'atü'l-İslam Şerhi Yahya Efendi	1

Kudûrî	1
Şerh-i Manzûme'l-müsemma bi'l-mûciz(?)	1
Mültekâ	1
Sadrü's-şerî'a	1
Vikâye şerhi Sadrü's-şerî'a	1
Vikâye şerhi İnâbe	1
Kaniye	1
Şerh-i Mecma'u'l-Bahreyn li-ibn-i Malik	1
Dürr-i Muhtâr hâşiyesi	1
Halebî-i Kebîr	1
Halebî-i sagîr	1
Halebî hâşiyesi Hilîyetü'n-Nâcî	1
Fıkhu'l-ekber şerhi Ebu'l-müntehâ ve irâde-i cüz'iyye Risâlesi	1
Zübdetü'l-Esrâr	1
Acîbü'l-melekût ve Mu'addeli's-salât ve Ta'bîrname li-ibn-i Sîrîn	1
Cevâhirü'l-fikh ve Reddü'r-Regâib ve Zahrü'l- Müteehhilîn	1
Amâlî şerhi ale'l-Kârî ve ma'amâfih	1
Nasîhatü İmâm Vâsîfî	1
Elli aded Resâili câmi' Mecmû'a	1
Otuz aded Resâili câmi' mecmû'a	1
On beş aded Resâili câmi' mecmû'a	1
Sübhâ-i Sıbyân	1
Eşbâh-ı Nezâir	1
Eyyühe'l-Veled şerhi Eyyühe'l-eh	1
Eyyühe'l-veled şerhi ve Vezaifü'l-mevt ve'l-kubûr ve risale-i Tevhîd li-Melvânâ Hâdimî ve şerh-i Nefer	1
İsmail Bey Sulûbâtı	1
Kitâb-ı Münîre	1
Dürri Yekdâ	1
* Hamza Efendi Risâlesi	1
Tercihü'l-Beyyinât	1
Mesâil-i Mütenevvi'a mecmuası	1
Mîzânü'l-hak li-Kâtib Çelebi	1
Mihhâcü'l-Abidîn li-İmâmi'l-Gazâlî	1
Risâle-i Sûfiye ve Eyyühe'l-Veled	1
Fetâvadan Ataullah Efendi	1
Fetâvadan Ali Efendi	1
İhyâ-ı Ulûm -i evvel	1
Mişkâtü'l-Envâr	1

II. Uluslararası Şeyh Şa'bân-ı Velî Sempozyumu

Lülü'ıyyât	1
Tenbîhü'l-gâfilîn	1
Ziyâtü'l-kulûb ma'a Cilâü'l-Kulûb	1
Evveliyât	1
Ravzatü'l-ezher	1
Ravzatü'l-ulemâ	1
Sinâniyye-i sagîr	1
Altı Parmak	1
-i râbi' Taberî	1
Menâkıb-ı Cehâryâr	1
Kısas-ı Enbiyâ aleyhimü's-selam	1
Menâkıb-ı Eyüb Ensârî Radye anhul-bârî	1
Üss-i Zafer	1
Kıssa-i Ashâb-ı Kehf	1
Nasîhatü'l-mülûk li-İmâmi'l-Gazali	1
Envârü'l-Aşıkîn li-Ahmed Bîcan	1
Mesnevî-i şerif şerhi -i sâbi'	1
Pend-i Attâr şerhi İsmail Hakkı	
Dîvân-ı Mevlânâ Hâlid-i Velî	1
Dîvân-ı İbrahim Hakkı	1
İnşâü'd-devâir li's-Şeyh Muhyiddin el-Arabî ve Hikmetden Hidâye Şerhi ve Risaletü'l-Mezâhid fi Beyâni Siyeri'l-Meşâyih ve Risale-i Halku'l-ervâh ve'l-Ecsâm ve ma'amâfih	1
Ma'rifetnâme İbrahim Hakkı	1
Dîvan-ı Niyâzî	1
Dîvan-ı Nâbî	1
Gülistân Şerhi Sürûrî	1
Mecmu'atü'l-Kasâid	1
Esmâü'l-Hüsna Şerhi Bahaeddin	1
Nefehât Mevlânâ Hacı	1
Reşehât-ı Şerîf	1
Behcetü's-Seniyye fi Adâbi't-Tarîkati'l-Hâlidiyye en-Nakşibendiyye	1
Menâkıb-ı Şabân-ı Velî ve Mi'yârü't-tarîka li-Karabaş Velî ve Miftâhu'l-Ma'ıyyet li-Abdülğani en-Nâblusî ve Hatm-i Hâcegân Risâlesi	1
Tevhîd Risâlesi li-Şeyh Ömer el-Fuadî	1
Risâle-i Tevhîd	1
Risâle-i Tevhîdiye ve Şerh-i Vird-i Seyyid Yahya li-Ömer el-Fuadî ve Risâle-i Usûl-i Nakşibendiyye Li Halife-i Hâce Mehmed Bâki billâh ve Tuhfeti's-sifre li-	

Mevlânâ Muhyiddin Arabî ve Hızbû'l-bahr şerhi, Li'ş-şeyh Mehmed el-İzmirî	
Metn-i Vasiyetnâme li-Mevlânâ Hadimî ve risâle-i Tevhid li-mevla'l-müşârunileyh	1
Vasiyetnâme-i mezkûrenin şerhi	1
Evrâd-ı Şerîf Mecmu'ası Şerh-i Evrâd-ı Şerîf	1
Tuhfe-i Ömeriye li-İsmail Hakkı ve Evrâk-ı Fethiyye Şerhi	1
Şerh-i Kebâir li-İsmail Hakkı	1
Silsile-i Celvetiyye şerhi li-İsmail Hakkı	1
Şerh-i Usûl-i Aşere li-Ebî Necmeddin Kübrâ	1
Bahrü'l-keâm	1
Menâkıb-ı Şeyh Hakkı	1
Nakdû'l-Fusûs	1
Risâle-i Şifâ li-edvâi'l-vebâ	1
Risâle-i fi Beyâni'l-Levhi'l-Mahfûz	1
Hasbihâlû's-sâlik fi Akvâli'l-mesâlik	1
Mürşidü's-sâlikîn li'l-İmâmî'l-Gazâlî	1
Menâkıb-ı Akşemseddin	1
Tezkiretü'l-Evliyâ	1
Kitâb-ı Mecmû'a	1
Kitâb-ı Muğnî	1
İrade-i Cüz'iyeye Risalesi li-Mevlânâ Halid-i Velî ve Ta'bîr-nâme li-Mevlânâ Niyazi	1
Âmentü Şerhi	1
Şerh-i Akaid-i Ramazan Efendi	1
Kâmus Tercümesi	1
Ahterî-i Kebîr	1
Muhtasaru's-Sihah	1
Sarf cümlesi	1
Nahiv Cümlesi	1
Molla Câmî	1
• Muharrem ale'l-Câmî	2

Ayrıntıya girmeden kabaca baktığımızda kütüphanede bulunan kitapların 10 tanesi Kur'an ve tefsir, 16 tanesi hadis, 21 tanesi fıkıh, 7 tanesi siyer, 42 tanesi tasavvuf, 7 tanesi dil ilimlerine dairdir. Üç adet mecmuada toplam 95 adet risâle bulunmaktadır ki bunların hangi ilimlere dair olduğu tespit edilmemiştir. Sair ilimlere dair kitaplar da bulunmaktadır.

Bugün Kastamonu Yazma Eserler Kütüphanesi bünyesinde "Hâlidî Kütüphanesinden Gelen Kitaplar" şeklinde bir defter bulunmaktadır.⁷⁰² Bu

⁷⁰² Defterin bir dijital kopyasını lütfeden kütüphane müdürü Mehmet Öztürk Bey'e müteşekkirim.

II. Uluslararası Şeyh Şa'bân-ı Velî Sempozyumu

defterdeki kayda göre Halidiye kütüphanesinde bulunan 593 adet kitap listelenmiş, 04.02.1948 yılında Kastamonu Kütüphane Müdürü Nasih Çelenlioğlu tarafından yeni müdür tayin edilen İhsan Ozanoğlu'na teslim edilmiştir.⁷⁰³

Bir sahaf tarafından Ahmed Ziyaeddin-i Gümüşhânevî'ye ait olduğu söylenerek bize pazarlanmak istenen İsmail-i Ankaravî'ye ait altı ciltlik matbu *Mesnevî Şerhi*'nin baş tarafındaki el yazıda şu mühür ve ifadeler yer almaktadır:

Mühür: Kastamonu'da Kırkçeşme Mahallesi'nde Mevlânâ Şeyh Siyâhî kuddise *sırruhu'l-celî* hazretlerinin türbe-i latîfelerinde kâin kütüphaneye mevkûf kütüb-i şerîfedendir.

İşbu kitâb-ı şerîf Tarîkat-i Aliyye-i Nakşibendiyye-i Hâlidîyye meşâyih-i kirâmından a'lemü'l-ulemâi'l-mütehayyirîn, mürşidü's-sâlikîn eş-Şeyh el-Hâc Ahmed Ziyâüddîn Efendi hazretlerinin Medîne-i Kastamonu'da Kırkçeşme mahallesinde post-nişîn-i irşâd oldukları dergâh-ı şerîfde hıfz ve tevkîf ile hârice çıkarılmayarak istek eden ulemâ ve meşâyih ve tulebâ ve dervîşân dergâh-ı şerîf-i mezkûrda kıraat ve mutâlaa etmek şartıyla hasbeten lillah ve li-merzâti Resûlillah tarikat-ı aliyye-i mezkûre sâligânından der-i aliyyede Ekmekciler Kethüdâsı sâbık sâhibü'l-hayrât el-Hâc İbrahim Ağa vakf-ı sahih ile vakf etmiştir. Her kim tebdil ve tağyirine ictisâr ederse estezû billah *fe-men beddelehû ba'de mâ semi'ahû ale'llezîne yübeddilûnehû* nass-ı celîli üzere ol kimse dâreynde mes'ûl ve me'âib olacağı umûr-ı yedeynden(?) bulunmuş olmağla mücerred keyfiyet şart-ı mezkûr ma'lûm olmak için bu mahalle şerh verilerek tahrîr kılınmıştır.

Mühür: Vakafe el-Hâc İbrahim Kethüdâ-yı habbâzân-ı sâbık

Bu kitabın kütüphane defterinde bulunmamasından anlaşılan odur ki; dergâhların kapatılmasını müteakip kitaplar resmi makamlara teslim edilmeden ve/veya teslim-tesellüm sırasında bazı kitaplar kayıtlara alınmamış ve elden ele dolaşarak günümüzde satılacak duruma gelmiştir.

Hepinizi hürmetle selamlarım.

⁷⁰³ Ayrıca bk. Mehmet Behçet, *Kastamonu Eski Eserleri (Kastamonu Âsâr-ı Kadîmesi)* (haz. Musa S. Cihangir), Kastamonu 1998, s. 120.